

10 skarpe omkring smittebeskyttelse ved gylle og gødningskørsel

Hvilke sygdomme smitter med gylle/gødning?

Salmonella er den mest kendte, og den der er mest fokus på ved landmændene. Her findes der både kvægets (Salmonella Dublin) men også andre typer (Salmonella Typhimurium populært kaldt musetyfus). Men også andre sygdomme kan også smitte f.eks. Paratuberkulose, digital dermatitis, coccidier, cryptosporidier, E.coli og forskellige virusinfektioner

En besætning, der anses som smittet med salmonella, er under offentligt tilsyn, og betegnes som en "status 2 besætning". Her er særlige regler for gødningshåndtering. Besætninger, der sandsynligvis er smittefrie, tildeles "Status 1".

Hvor meget gødning skal der til før det udgør en smittefare?

I forhold til salmonella er den smittefarlige dosis få gram (en teskefuld). Det er en god rettesnor for de andre sygdomme.

Er gylle fra salmonella status 2 besætninger mere smittefarligt

Der er større risiko for, at der er smitteudskillende dyr i en status 2 besætning, og derfor skal gylle fra status 2 besætninger behandles som højrisiko materiale jf. Retningslinjer fra Fødevarestyrelsen

Er alle dyregrupper lige modtagelige for sygdom?

Unge dyr er generelt mest modtagelige for smitte. Derfor er det mere alvorligt at tabe gødning/gylle tæt på kælvende køer, kalve eller hvor der køres med mælketaxi. Derfor udgør kørsel af gylle tæt ved kalve og hvor der laves foder en større risiko.

Smutter alt gylle lige meget? (Lagret og ikke lagret gylle)

Frisk gødning indeholder 100 mio. bakterier pr gram. Bakteriekoncentrationen reduceres over tid afhængig af ydre påvirkninger, sol, temperatur, pH osv. Efter 100 dage vil der f.eks. være mellem 10 og 500.000 bakterier tilbage pr gram afhængigt af lokale forhold. Man skelner derfor mellem lagret gylle og ikke-lagret gylle, og der er meget forskellig smitterisiko ved de to.

1. Ikke lagret gylle er fra tanke, hvor der hele tiden tilføres gylle.
2. Lagret gylle er fra tanke, der ikke har fået tilført nyt gylle i 60 dage i sommerperioden og 90 dage i vinterperioden. Forskellen på årstiderne er begrundet i at bakterier nedbrydes hurtigere ved højere temperaturer.

Hvor lang tid skal der gå fra der er kørt gylle ud på græs, til der må afgræsses?

Til afgræsningsmarker anbefales brugen af lagret gylle for at mindske smitterisikoen. Der vil være lav smitterisiko 4 uger efter gyllekørsel ved brug af lagret eller afgasset gylle. Ved ikke lagret gylle er smitterisikoen høj ved udkørsel på græsmarker. Der skal gå minimum 60 dage inden smitterisikoen er lav på disse marker.

Hvordan ved man om en besætning har smitsomme sygdomme?

Landmanden har oplysningspligt til sine samarbejdspartnere hvis besætningen er i salmonella status 2 eller har andre alvorlige smitsomme sygdomme. Det er desværre ikke altid, at landmanden husker at informere maskinstationen eller andre samarbejdspartnere, der ikke har daglig kontakt med besætningen.

Hvordan kan man finde ud af hvilken salmonellastatus en besætning har?

Informationer om besætningers salmonellastatus er offentlig tilgængelig på www.chr.fvst.dk. Her kan man vha. CHR-nummer eller besætningens adresse få oplyst om en besætning er i salmonella status 1 eller 2.

Er der smitterisiko mellem produktionsdyrsbesætninger (grise, kvæg og fjerkræ)

Salmonella Typhimurium kan ramme forskellige dyrearter og kan overføres fra f.eks. en grisebesætning til en kvægbesætning. Der er også andre salmonellatyper der kan overføres mellem forskellige besætningstyper, så gødning udgør altid en smitterisiko.

Hvor bør gylle/gødningskørsel foregå på en kvægbedrift

Ideelt set bør gylle eller gødningskørsel foregå på særskilte veje. Vær særlig opmærksom på ikke at bruge veje til gødningskørsel, hvor der transporteres foder til dyr, veje der krydser dette spor samt gødningstransport tæt på kalvehytter.